

FOLKETINGET

Åben høring om landbrug på småøerne

**Folketingets Udvalg for Småøer i samarbejde med
Sammenslutningen for Småøer**

26. april 2023, lokale 1-133 på Christiansborg

FOLKETINGET

Louise Schack Elholm (V)

Kirkeminister, minister for landdistrikter og
minister for nordisk samarbejde

FOLKETINGET

Kirsten Sydendal

Formand for Sammenslutningen af Danske
Småøer

Kirsten Sydendal

Formand i Sammenslutningen af Danske Småøer

Sammenslutningen af Danske Småøer er en forening, som repræsenterer de 27 danske øer, som

- ikke er brofaste
- har færre end 1200 beboere
- ikke er egen kommune

Vi arbejder for det gode helårsliv på de små øer

Rapporten ”Landbrug på småøerne – nu og i fremtiden”

Udarbejdet fra januar til juni 2022 og udgivet af Sammenslutningen af Danske Småøer.

Cand.oecon Mette Meldgaard og cand.polit. Mathilde Kragh Hare er projektmedarbejdere og forfattere til rapporten.

Projektet er støttet af Landdistriktspuljens forsøgsmidler

LANDBRUG PÅ SMÅØERNE

-NU OG I FREMTIDEN

Juni 2022

- Bedre muligheder for nicheproduktioner og blandede bedrifter i lille skala.
- Gør det nemmere at omstille til mere bæredygtige produktionsmetoder – også for de helt små enheder.
- Ø-støtte forbeholdt ø-landbrugere
- Brakkrav knyttes til den enkelte ejendom.
- Bevar landbruget på småøerne som kulturbærere i Danmarkshistorien igennem mere end 1000 år.

FOLKETINGET

Mette Meldgaard

Forfatter til rapporten ”Landbrug på småøerne –
Nu og i fremtiden”

Præsentation af rapporten

Landbrug på Småøerne – nu og i fremtiden

Landbrugets rolle, udfordringer og fremtidsmuligheder som aktør for en bæredygtig udvikling af småøerne som attraktive helårssamfund.

Landbruget på småøerne anno 2021 - baseret på bla. ha-støtte ansøgninger og chr. register. Desuden spørgeskemabesvarelser fra landmænd og øboere.

Fremtidens ø-landbrug – Her inddrages også andre undersøgelser ifht turisme, natur og bosætning.

Cases til inspiration, samtidigt med at de illustrerer nogle af undersøgelsens pointer.

Appendix, med Ø-opslag, oversigtstabeller og spørgeskemasvar, hvor man kan fordybe sig mere i detaljerne. <https://danske-smaaoer.dk/hoeringssvar/rapport-om-landbrug-paa-smaaoeerne/>

Rapportskrivere:

Mathilde Kragh Hare har stået for dataindsamlingen, Mette Meldgaard for spørgeskemaundersøgelserne og sammenskrivningen af rapporten.

Styregruppe;

Daværende formand Dorte Winther og sekretariatsleder Lise Thillemann samt landmand og tidligere bestyrelsesmedlem Ove Axelsen. Følgegruppe af fagpersoner og forskere.

Projektet blev støttet af Landdistriktpuljens forsøgsmidler.

Hvad fandt vi frem til:

- Der drives landbrug på hovedparten af arealet på de danske småøer, 71% af arealet.
- 78% af bedrifterne er under 50 hektar, 35 bedrifter er over 100 hektar
- I forhold til landsplan dyrkes der mere græs og arealer med tilsagn under miljøordningerne (herunder brak) og mindre korn.
- 19% af arealet er økologisk og 27% af bedrifterne (landsplan 11,4% og 11,8%)
- 10 besætninger på over 100DE og dyr på halvdelen af bedrifterne (sp-skema)
- 25% af bedrifterne er fuldtids (får mere end 50% af deres indtægt fra landbruget)
- Mange andre aktiviteter knyttet op på landbrugsbedrifterne også de, der er deltids

- Der er stor forskel på øerne, nogle steder med aktive større landbrug er der ”kamp om jorden”. Andre steder, især mindre øer med mindre landbrug er det svært at finde ny aktive ejere.
- Alderen på øernes aktive landmænd er ikke højere end i hele landet, men 25% af fuldtidslandmændene overvejer generationsskifte.
 - En væsentlig del af strukturudviklingen på øerne sker ved bortforpagtning af jorden, hvad sker der når ejeren dør?

Fjerneje

- "Kampen om jorden" gælder også det vi kalder fjerneje, hvor enten større landmænd på fastlandet køber jord på øerne og driver den (god færgeforbindelse) eller har "fjernbrak". Fjerneje forekommer også i forbindelse med fritidshuse(gårde) i familiens eje eller ved at man "finder en løsning på" bopælspligten. Nogle få er aktive i øens liv selvom deres virksomhedsadresse er på fastlandet, andre kommer bare og sår, sprøjter og høster.
- Der er større omkostninger ved at drive landbrug på øerne, alligevel vinder fjerneje frem, hvilket indikerer at landmænd på fastlandet, som driver jord på småøerne har en konkurrencemæssig fordel.
- Den meget liberale landbrugslov vi har fået i DK, yder ikke "beskyttelse" så driften af jorden kan beholdes fastboende.
- I forbindelse med fremlæggelsen af rapporten er kommet flere meldinger om opkøb af gårde.
- Øget interesse for fjerneje presser prisen på jord op

Landbruget som kulturbærer

- Landbruget betyder noget på øerne, også som mere end erhverv, men især på øer med mange nye beboere uden landbrugsbaggrund kommer der et andet syn på og krav til landbruget som den store arealforvalter.
- 41% af de adspurgte i øbo-skemaet mener at landbruget er en del af øens identitet og 36% mener at landbruget er vigtigt som erhverv
- Af ønsker til landbruget er mere økologi 47%, flere lokale produkter 41%, flere græssende dyr i landskabet 30%, specialprodukter (vi kan være stolte af) 29%, at mere landbrug omlægges til natur 28% -

Landbrug og bosætning

- Vigtige faktorer for tilflytning; nærhed til natur og landskab, mere hus for pengene, mulighed for at udvikle hverdagens fællesskaber.
- Mindre ejendomme kan være attraktive boliger, med mulighed for naturforvaltning, deltidslandbrug, opstart af specialproduktion eller turismeorienterede fødevaretiltag.
- Lidt længere tilbage startede en del fødevareproducenter specialproduktioner, med salg udenfor øerne. De sidste år er det især projekter i sammenhæng med turisme, der starter fx bryggerier.

Landbrug og turisme

- Der er potentialer i specialproduktioner og anden turismeorienteret produktion. Turisterne vil gerne købe lokalt producerede fødevarer og spise dem på spisestederne. (Øboerne vil også gerne have et udbud af lokalt producerede basisfødevarer)
- Ikke alt landbrug har (eller ønsker) forbindelse til turismen.

Natur og landskab.

- 22 af de 27 øer er helt eller delvist omfattet af natura 2000
- På flere øer er der større naturbeskyttelsesprojekter i gang bl.a. ved hjælp af multifunktionel jordfordeling ex Mandø, Endelave.
- Græssende dyr er vigtige i naturprojekterne
- 17% af landmændene ser deres landbrug først og fremmest som naturforvaltning (især hvor hovedindtægten ikke stammer fra landbruget)
- Der er generel villighed til at give adgang til naturen, men.....
- Ikke kun naturforvaltning også landskabsforvaltning.
- Mange øboere savner skov.

Muligheder

- **Erhverv:** Med øernes specielle klima, brandingværdien der ligger i øens afgrænsethed og danskernes veneration for øer, eventuelt koblet med turismerettet produktion, er der muligheder for at have heltidserhverv, knyttet til en landbrugs- og fødevareproduktion, som ikke på samme måde er knyttet til at udvide arealet.
- **Natur:** Samarbejde mellem landmænd og biologer. Naturnær dyrkning, hvor støttemuligheder optimeres for at kompensere økonomisk.
- **Kultur:** At omfavne nye måder at drive fødevareproduktion på, lokal produktion og fælles projekter der rummer både landbrug og natur.
- **Bosætning:** At skabe sammenhæng mellem det gode liv/den gode ø, hvor der rent faktisk er mulighed for kontakt mellem land og "by", fælles gavn af lokale fødevarer og stolthed over ø-produkter.
- **Turisme:** Erhvervsmuligheder i mikroturisme, turismeorienterede fødevareproduktioner og samarbejde med lokale spisesteder.

Anbefalinger ifht det politiske arbejde

- *Det anbefales at se yderligere på, hvorfor fjernejebrak og fjernejedrift af reel landbrugsjord vinder så meget frem på småøerne. Hvordan kan fastboende landmænd på øerne sikres lige konkurrencevilkår og muligheder for at købe og drive jord på den ø, hvor deres landbrug er og hvordan sikres mulighederne for en ny generation af fastboende landmænd.*
- *Det anbefales at fastholde ø-støtten og fjerne grænsen på 100 ha for fastboende ø-landmænd*
- *Det anbefales at man på de 27 danske småøer genindfører muligheden for fortrinsret til suppleringsjord på øen.*
- *Fortrinsret til forpagtning af offentlige (natur)arealer på øen*

Anbefalinger ifht det politiske arbejde

- *Det anbefales at sikre muligheder for en fleksibel forvaltning af reglerne for hvornår en ejendom er en landbrugsejendom, med en forståelse af, at der på øerne også kan være erhvervsmæssig drift på en mindre ejendom.*
- *Det anbefales at man, efterhånden som aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug udmøntes, arbejder for at tiltagene i aftalen også kan bruges af den type mindre landbrug og fødevarereproducenter, der findes på de danske småøer.*

Anbefalinger; Lokalt på den enkelte ø

- *Færgen og dens betjening af landmænd og fødevareproducenter til og fra øen.*
- *Lokale handlingsplaner om arealanvendelse, der inkluderer fortsat mulighed for landbrugsdrift, øget naturindhold, helårs fritidsanvendelse (jagt, sejlads, stier, udsigtspunkter) mm.*
- *I bosætningsstrategierne huske de bredere muligheder for at tiltrække landbrugs- og fødevareinteresserede tilflyttere.*
- *På den enkelte ø, se nærmere på mulighederne for at understøtte yngre landbrugsinteresserede tilflyttere ved opkøb eller aktiv kobling med fonde.*

Anbefalinger *Aktiviteter Ø-sammenslutningen selv kan iværksætte*

- *Spændende og fagligt informative netværksmøder for branchen (landbrug og fødevarer).*
- *Igangsætte forløb, der kan klæde avlere og spisesteder på til et samarbejde med udgangspunkt i lokalt producerede fødevarer og mikroturisme.*

	Landbrug som erhverv	Natur og landbrug	Landbokultur	Bosætning og landbrug	Turisme og fødevareproduktion
Styrker	Landbruget er et rodfæstet erhverv på de danske småøer, som stadig har betydning. Det er med til at fastholde øernes identitet bl.a. via det visuelle indtryk af dyrkede marker, græssende dyr indrammet af levende hegn og levende landbrugsbedrifter.	Et varieret landbrug med græssende dyr, kan understøtte den natur, der søges bevaret gennem Natura 2000 og sikre forskellig biodiversitet i forskellige landskabstyper fx levende hegn, afgræssede enge.	På øerne findes stadig en del af den gamle landbrugskultur, med nærhed, engagement og gensidig hjælp. Som er tiltrækkende for nytillflyttere (og værdsat af dem, der har boet på øerne altid!)	Fred og ro, ejendomme, der tiltrækker ressourcestærke iværksættere og/eller beboere, der ønsker at være deltidslandmænd, uden nødvendigvis, at skulle have deres udkomme fra jorden.	Mange menneskers veneration for og nysgerrighed overfor øerne.
svagheder	Ø-landbruget er under pres fordi det traditionelle landbrug ikke kan vokse og dermed drives ligeså rationelt som landbruget på fastlandet. Der er større omkostninger pga. færgen. I en generationsskiftesammenhæng kan det være svært at finde yngre til at overtage bedrifterne. På en del øer vinder fjerneje frem. Fastlands-landmænd har en konkurrencemæssig fordel i at overtage god dyrkningsjord til samdyrkning med fastlands-landbruget.	Et intensivt drevet landbrug giver færre naturmuligheder, pesticider, for megen kvælstof fra gødning og en drift, der minimerer plads til hegn, grøftekanter og andre biodiversitets-pletter.	Landbrugets rolle forandrer sig. Landbruget kan blive fjernere og måske mindre engageret, når der bliver færre landmænd, eller jorden drives som fjerneje. Ny beboere på øerne kommer med et andet syn og andre ønsker til landbruget.	Konkurrence fra opkøb til udvidelse af større landbrug, fjerneje og fritidshuse.	Mangel på udbud af lokale fødevarer, hvor turisten kan lægge penge.
muligheder	Med øernes specielle klima, brandingværdien der ligger i øens afgrænsethed og danskernes veneration for øer, eventuelt koblet med turismerettet produktion, er der muligheder for at have heltidserhverv, knyttet til en landbrugs- og fødevareproduktion, som ikke på samme måde er knyttet til at udvide arealet.	Naturnær dyrkning, hvor støttemuligheder optimeres for at kompensere økonomisk. Samarbejde mellem landmænd og biologer.	At omfavne nye måder at drive fødevareproduktion på, lokal produktion og fælles projekter der rummer både landbrug og natur.	At skabe sammenhæng mellem det gode liv/den gode ø, hvor der rent faktisk er mulighed for kontakt mellem land og "by", fælles gavn af lokale fødevarer og stolthed over ø-produkter.	Erhvervsmuligheder i mikroturisme, turismeorienterede fødevareproduktioner og samarbejde med lokale spisesteder.
udfordringer	At finde de rette mennesker, finansiering og rent faktisk få en sådan produktion op at stå så den også er økonomisk bæredygtig.	Det kan være svært at få økonomi i afgræsning af naturarealer selv på trods af støtteordninger. Det kræver en anden tilgang til det at være landmand	At finde en ny fælles kultur og syn på arealforvaltningen på øerne, der tilgodeser både erhverv, natur og fritidsinteresser.	At have de rigtige ejendomme/købere (match) på det rigtige tidspunkt. Finansiering især for yngre jordbrugere.	At finde skala og timing, så der rent faktisk er produkter klar og sæsonen er lang nok til at det giver en reel indkomst og et stabilt udbud.

FOLKETINGET

Åben høring om landbrug på småøerne

**Folketingets Udvalg for Småøer i samarbejde med
Sammenslutningen for Småøer**

26. april 2023, lokale 1-133 på Christiansborg

FOLKETINGET

Søren Svennensen

Gårdejer, Barsø

FOLKETINGET

Anna Agger

Orø Microjord

Orø Fællesjord

www.orøfællesjord.dk

af Anna Agger, jordbruger, Orø Microjordbrug.

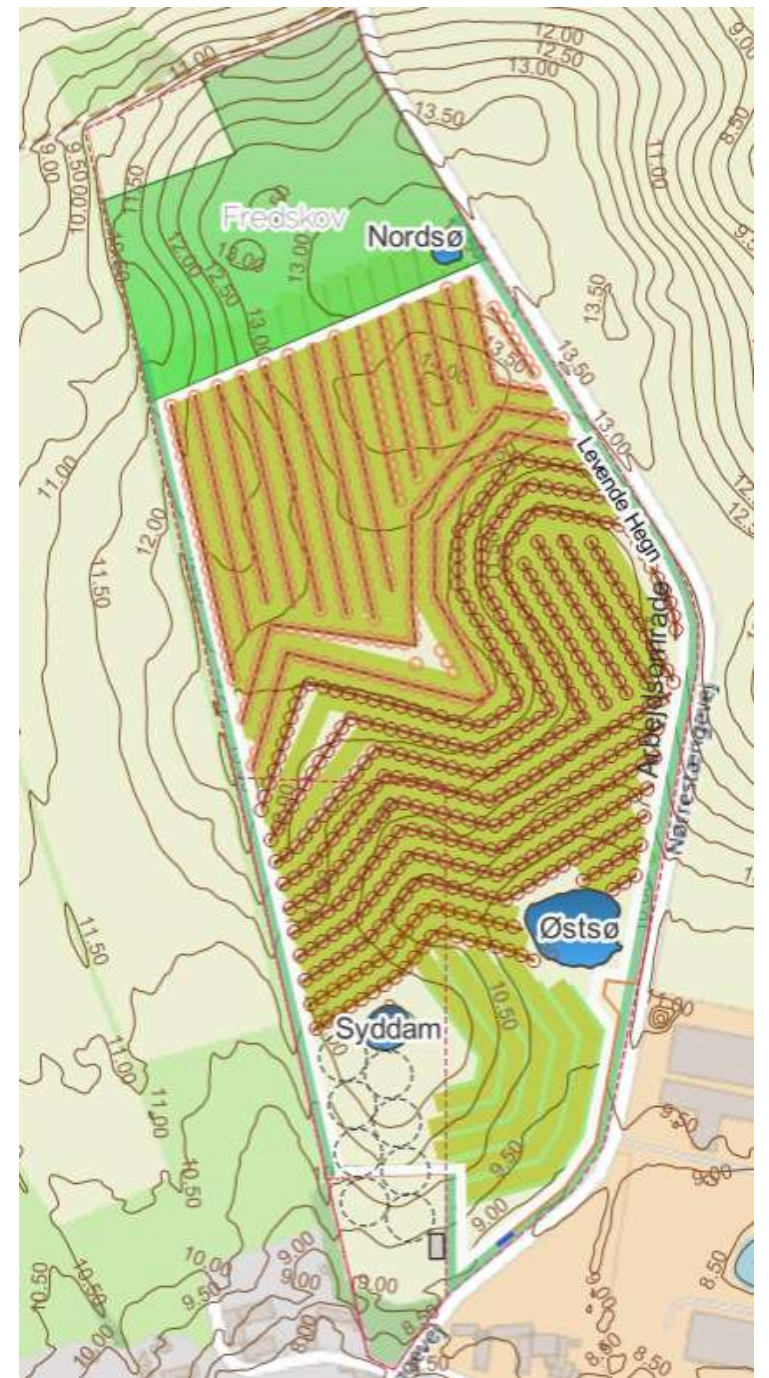
Et fælles skovlandbrug på Orø

- Knap 13 ha -
 - 8 ha nøddeplantage (ægte kastanje og valnød), 10 meter mellem trærækkerne.
 - Ca 4,5 ha Bæredygtig skovdrift
 - 0,5 ha grundvandsbeskyttelse
- Små lokale bedrifter kan købe en jordbrugsret (forpagtning) og dyrke/afgræsse mellem nøddetræerne.
- Ca 70 medlemmer har adgang til høst af nødder mv.
- Høj grad af inddragelse af frivillige i arbejdet på de fælles områder.

Svært at få adgang til jord

- Små landbrug nedlægges og jorden lægges sammen med de større brug.
- Markerne bliver meget store til skade for biodiversitet, da naturen lever i skel/krat uden for produktionen.
- Orøs største landmand bor ikke på øen - en tendens.
- Sammenhængskraft og tilflytning trues.

Min bedrift - Orø Microjordbrug

- Ca 400 Slagtekyllinger (stalddørssalg)
 - 75 læggehøns
 - Mobile græsningsbure til slagtekyllinger
 - Mobilt læggehønsehus
 - Holistisk afgræsning mhp. CO2 reduktion, mikroliv i jorden mv.
- Står for at lukke ned pga. administrative krav (fast bund i hønsehus, pumpeump, landzonetilladelse til flytbare hønsehuse)
 - Det er det samme for mange nye produktionsmetoder.

Udfordringer - Et system indrettet til industrielt landbrug

Lovligt

- Mine 75 læggehøns, der flyttes ugentligt på vedvarende græsdække, skal følge regler om fast bund, der er uigennemtrængelig for fugt og med pumpesump mhp. at undgå punktkildeforurening.

Ulovligt pga. Husdyrgødningsbekendtgørelsen

Plads til udvikling af små bedrifter....

- Understøtte etableringen af livgivende mindre bedrifter fx via en fond til opkøb af landbrug på øerne.
- Ikke afvikle dem yderligere via de nye ejendomsvurderinger af små landbrug!
- Skabe rum i lovgivningen for nye produktionsmetoder i småskala-brug så de ikke er underlagt samme regler som store industrielle bedrifter.

FOLKETINGET

Per Faurholt Ahle

Teamleder, Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Ø-støtte

26. april 2023
Per Faurholt Ahle

Formål

Formålet med ordningen er at give tilskud til marker, der ligger på ikke-brofaste øer, hvor der derfor er en øget omkostning ved driften af markerne.

Målsætninger

- At støtte en bæredygtig landbrugsindkomst og modstandsdygtighed med henblik på at øge fødevaresikkerheden.
- At fremme virksomhedsudviklingen i landdistrikterne.
- Fremme beskæftigelse, vækst og lokal udvikling i landdistriktsområder.

Udvidelse af øer omfattet af ordningen

I 2023 er enkelte nye ikke-brofaste øer på over 0,20 km² er tilføjet ordningen. Disse er lokaliseret via GIS-analyse.

Fakta om ø-støtteordningen

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

- Der er tale om en CAP-ordning under søjle II
- Der er afsat 100 mio. i 2023-2027 svarende til 20 mio. årligt. Dette er på niveau med tidligere år
- Støtten gives til arealer, der også kan modtage grundbetaling i form af ekstra tilskud på 500 kr/ha
- Ø-støtten udbetales maksimalt til 100 ha pr. bedrift
- Der er ikke krav om bopæl på øen
- Der er typisk 1.200 ansøgere til i alt ca. 40.000 ha (dvs. i gennemsnit støtte til 33 ha pr. ansøger)

Læs mere

Tilskudsguide på hjemmeside:

<https://lbst.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide/oe-stoette-2023>

Kortlag, Ø-støtte:

<https://kort.lbst.dk/21>.

FOLKETINGET

Åben høring om landbrug på småøerne

**Folketingets Udvalg for Småøer i samarbejde med
Sammenslutningen for Småøer**

26. april 2023, lokale 1-133 på Christiansborg

FOLKETINGET

Sybille Kyed

Landbrugs- og fødevarepolitisk chef, Økologisk
Landsforening

REGLER TILPASNING FOR AT FREMME UDVIKLING AF MINDRE LANDBRUG OG BÆREDYGTIGHED

*Sybille Kyed, landbrugs- og fødevarepolitisk chef Økologisk
Landsforening*

Åben høring om landbrug på småøerne onsdag den 26. april 2023

Vision for fremtidens landbrug

Et bæredygtigt (økologisk) landbrugssystem

Flere konsumafgrøder færre foderafgrøder

Mere plads til natur

Dyrene på græs, dyrevelfærd, raske dyr

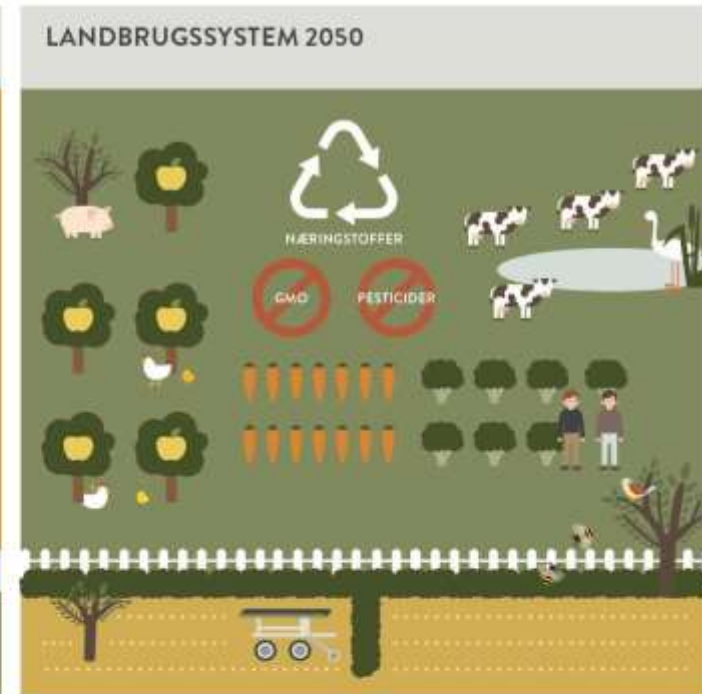
Samspil dyr, planter og natur

Næringsstoffer i kredsløb

Ingen pesticider og GMO

Liv på landet i mark og by

Lokalt og globalt

BÆREDYGTIGE PRODUKTER OG LOKAL STYRKE

Virksomheder orienteret mod eksport

virksomheder orienteret mod hjemmemarkedet

Mindre og ofte alsidige landbrug med direkte salg

Fokus på det nære og liv i landdistrikterne.

Landbrug, og virksomheder, der forarbejder og forhandler lokalt, giver bosætningsgrundlag med attraktive lokalmiljøer, arbejdspladser og adgang til et mangfoldigt udbud af danske egnsprodukter.

RESULTATER

Stalddørspakke i 2016 – forbedrede muligheder for knap 1000 stalddørssalg

Sælge frisk fjerkræ uden tarme, kråse og hjerte ved stalddøren

Ægproducenter kan sælge 100.000 æg fra stalddøren fra max 500 høns – mod før 50.000 - under lille salmonellapakke

Småskalapakke i 2018

- I forligningsperioden ønskes det at skabe forenkling og bedre rammer for de små fødevarevirksomheder, som blandt andet imødekommer nye fødevaretrends. Der vil derfor blive udarbejdet en småskalapakke med oplæg til, hvordan konkrete udfordringer for disse virksomheder kan afhjælpes, og hvordan innovation kan understøttes, herunder se på at lette byrder for de små virksomheder

RESULTATER UNDER FØDEVAREFORLIG IV

- Flere æg – 312.000 ~1000 høner - kan sælges fra stalddør
- Flere slagtekyllinger (hævet til 2000) kan sælges fra stalddør
- Adgang til hjælp til slagtning og slagtemæssig behandling
- Adgang til udtagning af organer uden at skulle oprette detailvirksomhed
- Genbruge æggebakker som kunderne returnerer.
- Reduceret prøveomfang (sættes ned fra fem til to) for slagtekyllingeproducenter med højst 500 slagtekyllinger, som leverer dyr til slagteri.
- Tillader vogterhunde kan gå sammen med fjerkræ på en række betingelser
- Bedre adgang til at modtage opdræt fra ikke godkendt rugeri eller registreret opdræt i konsumægsbesætning
- Gårdslagtninger

FORTSATTE OG NYE UDFORDRINGER

- Investeringsstøtteordning
- Etableringsstøtte
- 4% naturkravet og fjernbrak med Ø-støtte
- Veterinærregler – kontrol, overvågning, gebyrer
- Beskatning – nyt styresignal

RELATER 4% NATURKRAVET TIL EJENDOMSNUMMER

I brugerguiden til fællesskema 2022 er der redegjort for, udfyldelse af ejendomsnummer

3.3 Sådan udfylder du tabellen "Ejendomme"

[A] Ejendomme ⓘ

Du kan finde ejendomsnummer i Internet Markkort ved at vælge kortlaget "Matrikler" eller ved at klikke på linket [OIS.dk](#).

Viser elementer pr. side. Filtret:

	A1	A2	A3	A4	A5	A6	
	Stet	Postnummer og by	Ejendomsnummer	Kommune	Ejendommens adresse	Areal	Ejendomsret
■		6440 Auguste...	234567	Sønderborg	Hovedvejen 1	22,00 ha	☒ Ejet ☐ Forpagtet
■		6440 Auguste...	234567	Sønderborg	Sidevejen 1	17,25 ha	☒ Ejet ☐ Forpagtet
■		6440 Auguste...	234567	Sønderborg	Tværvejen 1	26,10 ha	☒ Ejet ☐ Forpagtet
■		6440 Auguste...	234567	Sønderborg	Grusvejen 1	6,00 ha	☐ Ejet ☒ Forpagtet

TABEL 3.1. Indhold af kolonne A1 til A7

Kolonne	Indhold
A1 – A4	Ejendomsoplysninger
	Er automatisk overført fra sidste år. Hvis felterne er tomme, indtaster du oplysningerne.
	Ejendomsnummeret skal indtastes med 7 cifre. Hvis dit ejendomsnummer har færre cifre, indtaster du foranstillede nuller.
	Du kan finde ejendomsnummeret ved at bruge "Vis Info"-funktionen på korttemaet "Matrikler" i IMK, eller du kan finde det på ois.dk .
	Gå til ois.dk
A5	Areal
	Ejendommens samlede areal, som du råder over, både marker og øvrige arealer.
A6 og A7	Ejet eller forpagtet/brugsret
	Sæt hak ved, om du ejer eller forpagter ejendommen. Hvis du har brugsret over ejendommen, og den drives for din regning og risiko, sætter du hak i A7.

INITIATIVER – FØDEVAREFORLIG V

Pkt. I **Proportionalitet, tilpasning til typen af virksomhed**

Individuelle egenkontrolprogrammer, der afspejler virksomheden.

Et virksomhedsnummer - Der skal ikke udskives fakturaer og følgesedler til sig selv, Samme forhold skal ikke kontrolleres flere gange, fordi de optræder i forskellige egenkontrolprogrammer,

Skal nedfrysning af frisk plukket frugt og grønt udløse krav om autorisation som fødevarevirksomhed?

Etablering af detail-foodservice-distributionsaktivitet for at sikre bedre adgang til catering

Sikre bedre adgang til at forædle på kødet

Sikre gårdbutikker adgang til dobbeltmærkning på kød, bedst før solgt som fersk og solgt som frost

Tilpasse afstandskravet på 50 km, så det afspejler danske forhold

INITIATIVER – FØDEVAREFORLIG V

Pkt II **Bedre markedsadgang for lokale produkter**

Bedre adgang til foodservice området. EUs Farm to Fork strategi udpeger lokal fødevareforsyning som et område, der skal fremmes

Pkt III **Fjerkræ**

Lave separat spor for de små fjerkræbedrifter. Tager livet af dem at lade dem følge reglerne for store bedrifter med mange 10.000 af individer

Pkt IV **Samkøring med Veterinærforlig IV**

FOLKETINGET

Flemming Christensen og Anne Christensen

Gårdejere

AVERNAKØ GÅRDBUTIK

lokale produkter med omsorg

Bedriften

- Familiedrevet landbrug
 - Lammekød som hovedproduktion
 - Hereford ammekøer
 - Æbleplantage til mostproduktion
-
- Salg til private fra gårdbutik
 - Salg fra Brugsen i Faaborg

Bedriften

- 100 moderdyr
 - Driver 50 hektar
 - 35 hektar er lagt ud med græs
 - På sigt skal dyrene gå på græs året rundt
 - Nødvendigt at tilføre foder
-
- Lammene slagtes efter 6-12 måneder
 - Lammene kommer på græs med fårene
 - De fravænnnes efter 4-5 måneder

Bedriften

- Generationsskifte fra far til datter
- Uddannet landmand anno 2023
- Produktionsleder og agrarøkonom anno 2024
- Udvide besætning til 250 moderdyr
- Udvide frugtplantage med 1000 træer

Udfordringer

- Avernakø er 600 hektar
- Begrænset areal i omdrift
- Fuldtidslandbrug afhænger af muligheden for jord i omdrift
- Jord udtages fra omdrift til §3 jord ved tinglysning
- Tilskudsspekulation gennem braklægningsmuligheder

Udfordringer

- Jorden på øen er forholdsvis billig
- 75.000-100.000,- pr. hektar
- 4% braklægning
- Fjernbrak
- Frygter at småøerne dækkes af brak

FOLKETINGET

Bo Mammen Kruse

Biolog, Naturstyrelsen

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Klima- Lavbundsprojekt Aarø

*Jordfordeling – en mulighed for bevarelse af landbrugsdrift
i forening med bevarelse af den sårbare natur på småøer*

26. april 2023
Naturstyrelsen Sønderjylland

Naturstyrelsens klima-lavbundsordningen – en ordning som passer til Aarø

Formålet er at opnå en reduktion af CO₂-udledningen fra kulstofrige lavbundsjord og samtidig er der mulighed for at understøtte andre hensyn som natur, miljø, friluftsliv og klimatilpasning.

Metoden er at tage kulstofholdige landbrugsarealer ud af drift og hæve vandstanden på arealerne. Det reducerer udledningen af CO₂ og andre klimagasser.

Foto af Bo Mammen Kruse, Mjang Dam på Als

Undersøgelsesområde 216 ha.

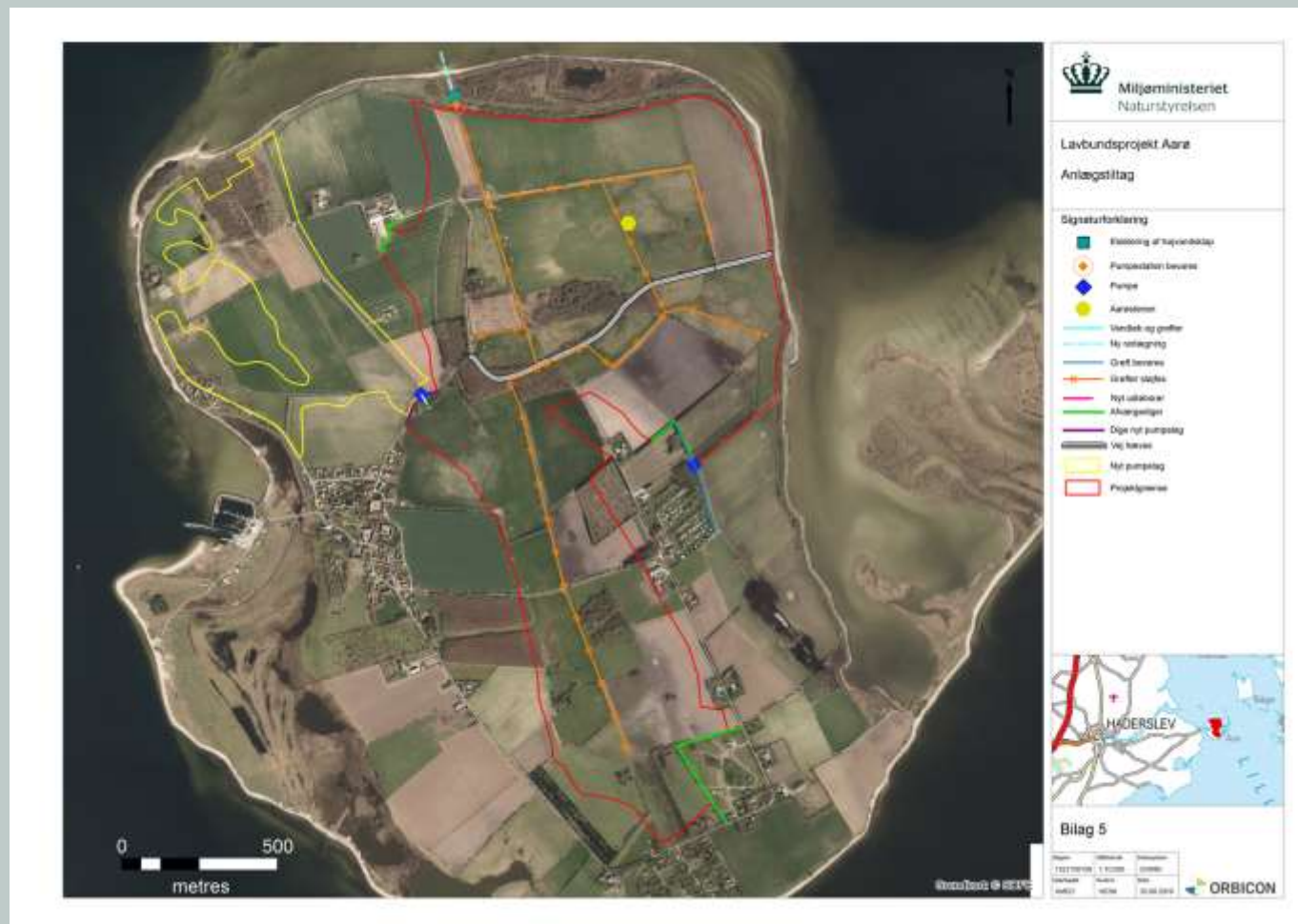

Projektområde 171 ha

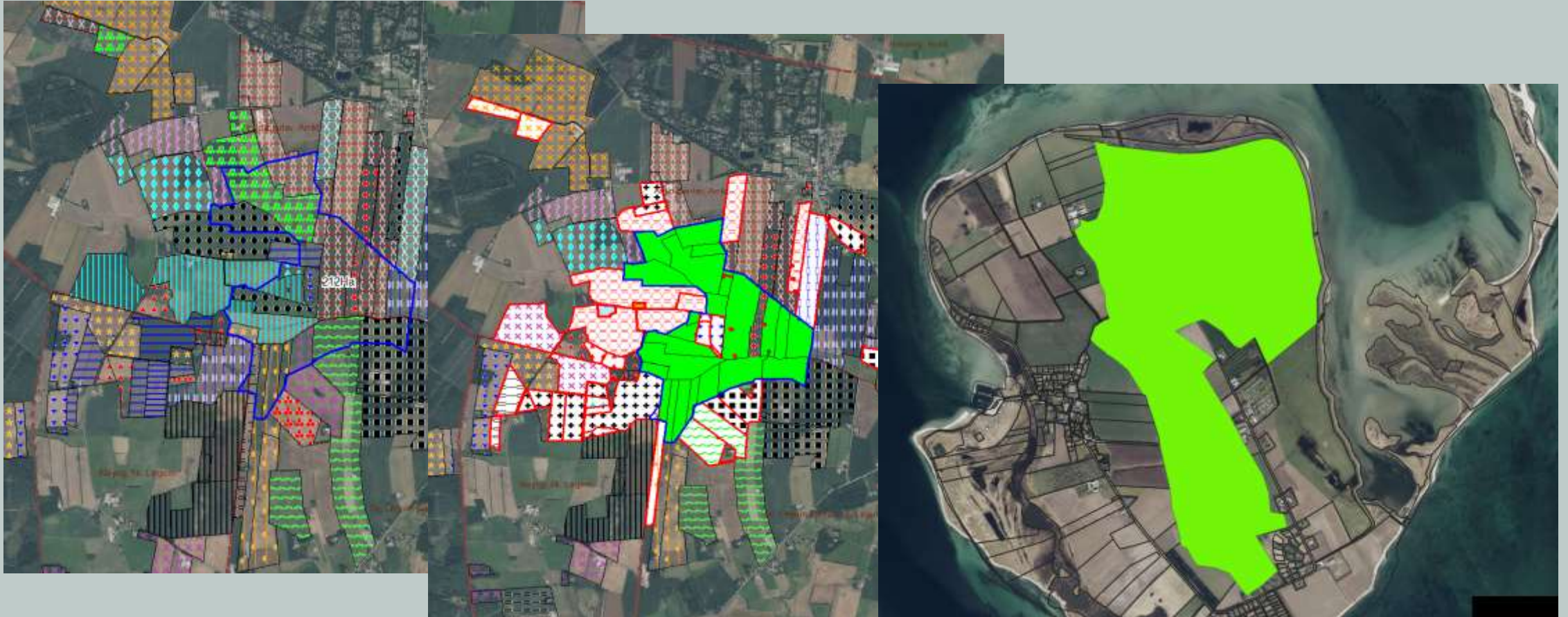
Tekniske tiltag

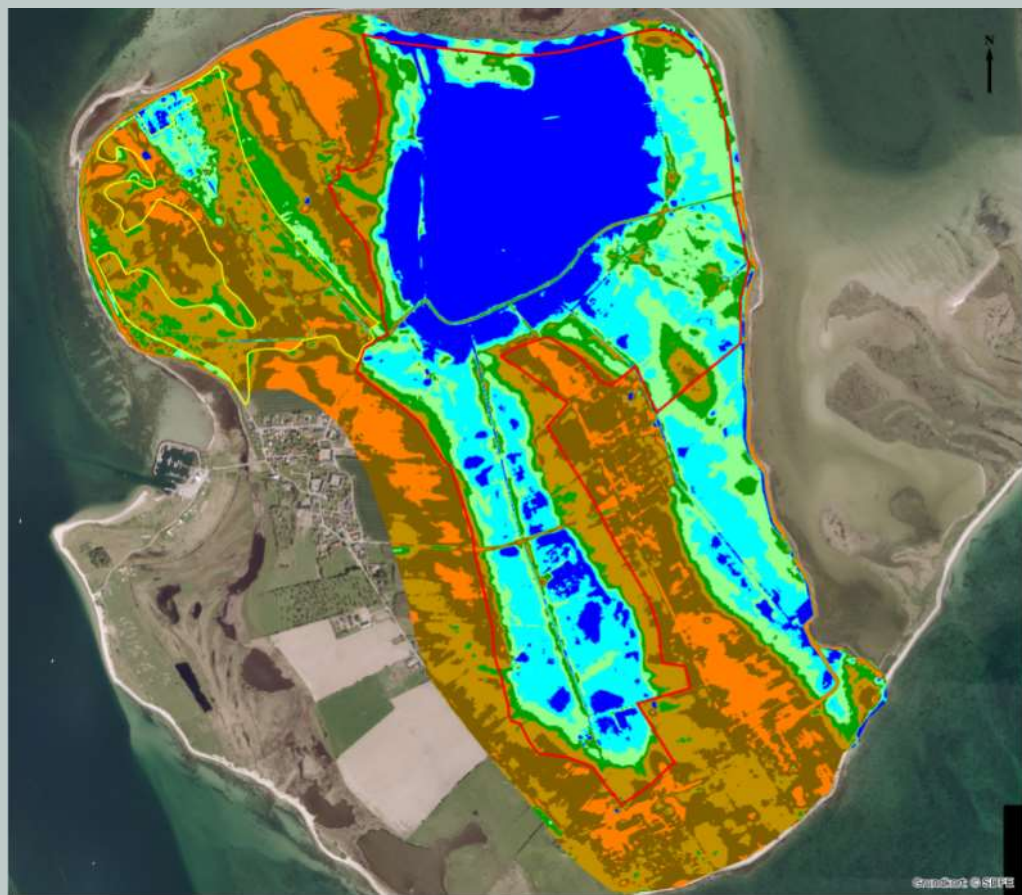
- Pumpen slukkes.
- Grøfter sløjfes.
- 3 afværgediger etableres.
- Nyt pumpelag i NV med pumpe dige og nyt rørlagt afløb.
- Pumpe nord for campingpladsen.
- Hævning af Æ Højvej.
- Aarøstenen hæves/flyttes.
- Rydning af skov, hvor grundvandsspejlet er højt.

Jordfordeling

Eksempel på projektområdet før og efter jordfordeling

Afvandingsforhold nu og efter realisering

AARØ VISIONSPLAN

Fremtidens Aarø skal i endnu højere grad bære præg af **lokal produktion af råvarer og nicheproduktion**. Med et fokus på at **styrke de naturmæssige kvaliteter** på Aarø knytter indsatsområdet sig også til spørgsmålet om den fremtidige arealanvendelse på Aarø.

På øen **frygter** man derfor, at når gårdene/ jorden på et tidspunkt skal afhændes, at jorden bliver **solgt til en landmand uden for øen og bliver braklagt**.

Med en genetablering af et større vådområde på Aarø er **ønsket at genskabe store arealer af øen med strandenge, søer og mange nye vandhuller**. Projektet er markant og det vil betyde store ændringer i naturen og landskabet på Aarø.

Aarø er en del af det internationale naturbeskyttelsesområde Lillebælt, og der er en særlig beskyttelse af en række **naturtyper og arter**. Heriblandt er der en række **fuglearter**, som er i tilbagegang i Danmark, men som med projektet **vil nyde godt af de genskabte levesteder**.

På Aarø er der mulighed for at lave forskellige tiltag, som understøtter natur, biodiversitet og friluftsliv. Øens beboere er meget engagerede og kommer med gode input. God synergi med den Strategiske Udviklingsplan

Aarø - igangværende projekter

Klimalavbundsprojekt

Øhavnerapporten

Aarø visionsplan

Fri-Ø

Strategisk-Fysisk Udviklingsplan

Puljeansøgning til fysisk turismeinfrastruktur

Klima-lavbundsprojektets friluftaktiviteter spiller sammen med andre initiativer som er i gang på Aarø

Fokus på havnen som mødested og knudepunkt

Borgendrevet visionsplan for fremtidige tiltag

Mulighed for at lempe regler på små øer

En plan, der indeholder både vision og strategi samt kortlægning og fysisk planlægning.

Projektet skal trække tråde – både til fastlandet og videre ud på øen, med henblik på at styrke turismeudviklingen begge steder.

Opsummering

Projektet gavner klimaet.

Jordfordeling er centralt for at:

landbruget på Aarø kan fortsætte i en ny struktur hvor det konventionelle landbrug udfases og nicheproduktion overtager.

den sårbare natur får bedre vilkår i form af mere plads, mindre nærringspåvirkning og mindre forstyrrelser. Herved øges biodiversiteten.

friluftslivet styrkes og der opstår nye muligheder for turisme og læring.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område 112 Lillebælt understøttes.

Vandmiljøet i Lillebælt forbedres.

De nye forhold gavner nærmiljøet og folkesundheden.

Øboerne er involverede og har ejerskab til projektet.

Tidsperspektiv, klimaeffekt og økonomi

KLP Aarø

I projektet er der estimeret en fjernelse af $18,2 \text{ ton CO}_2/\text{ha} \times 171 \text{ ha} = 3.118 \text{ ton CO}_2\text{-ækvivalenter}/\text{år}$.
Projektet har en omkostningseffektivitet, som ligger på $8.188 \text{ kr./ton CO}_2\text{-ækvivalenter}$.
Projektets samlede omkostninger beregnes til en gennemsnitlig pris på ca. 149.298 kr./ha .
Budget 25,55 mio. kr.

2023: Supplerende undersøgelser, lodsejerforhandlinger, opkøb, jordfordeling opstart.
2024: Jordfordeling og kendelse, detailprojektering myndighedsbehandling og opstart anlæg.
2025: Anlæg afsluttes.

FOLKETINGET

Åben høring om landbrug på småøerne

**Folketingets Udvalg for Småøer i samarbejde med
Sammenslutningen for Småøer**

26. april 2023, lokale 1-133 på Christiansborg